

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 23Co/343/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2110229069
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 11. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lea Stovičková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2014:2110229069.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ley Stovičkovej a sudkýň JUDr. Ivety Jankovičovej a JUDr. Daši Kontríkovej v právnej veci navrhovateľky: Telefónica Slovakia, s. r. o., so sídlom Bratislava, Einsteinova 24, IČO: 35 848 863, zastúpenej: SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o., so sídlom Bratislava, Šoltésovej 14, proti odporkyni: Y. P., nar. XX.X.XXXX, bytom C., R. M. A. XXXX/XX, zastúpenej opatrovníčkou : JUDr. V. M., zamestnankyňa Okresného súdu Piešťany, o zaplatenie 629,25 eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo 7. mája 2013 č. k. 12C/106/2011-136, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku I. o určení neprijateľnej zmluvnej podmienky neplatnou, vo výroku III. o zamietnutí zvyšku návrhu a vo výroku IV. o trovách konania **p o t v r d z u j e.**

Odporkyni nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Rozsudkom napadnutým odvolaním súd prvého stupňa uložil odporkyni povinnosť zaplatiť navrhovateľke 201,26 eur s 8,5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 61,66 eur od 18.1.2008 do zaplatenia, zo sumy 17,31 eur od 13.5.2008 do zaplatenia, zo sumy 38,64 eur od 12.2.2008 do zaplatenia, zo sumy 44,93 eur od 18.3.2008 do zaplatenia, zo sumy 13,71 eur od 18.12.2007 do zaplatenia, zo sumy 25,01 eur od 16.4.2008 do zaplatenia, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku súd návrh zamietol, pretože určil, že zmluvné podmienky v Dodatku k zmluve o pripojení z 5.11.2007 v čl. II. bode 2.3, sú ako neprijateľné neplatné. Zároveň odporkyni nepriznal náhradu trov konania.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že zmluvná pokuta, ktorá plní funkciu paušalizovanej náhrady škody a je aj sankciou pri neplnení zmluvných povinností (v súlade s tvrdením navrhovateľky) bola obsiahnutá v štandardnej zmluve, ktorú mala navrhovateľka vopred pripravenú (formulár) a v ktorej spotrebiteľ zmluvné podmienky nemôže nijakým spôsobom ovplyvniť. To platí aj pre zmluvnú pokutu, ktorú navrhovateľka žiada od spotrebiteľov zaplatiť vždy v nezmenenej výške bez ohľadu na to, aký čas zostáva „účastníkovi“ pri porušení podmienok do konca doby viazanosti, teda bez ohľadu na to, či dôjde k porušeniu zmluvnej povinnosti na začiatku alebo na konci doby viazanosti. Okrem toho, že zmluvná pokuta bola dohodnutá pre prípad porušenia povinností, ktoré boli označené dodávateľom len indikatívne, resp. za porušenie akejkoľvek povinnosti, na druhej strane nebola dohodnutá pre prípad porušenia povinností dodávateľa. Podmienky, za akých navrhovateľka dohoduje zmluvnú pokutu v štandardných zmluvách, preto poškodzujú spotrebiteľa. Preto má význam oprávnenie súdu postupovať podľa § 153 ods. 3 a 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) a rozhodnúť o neplatnosti zmluvnej podmienky v štandardnej formulárovej zmluve bez návrhu účastníka. Vzhľadom na uvedené súd dospel k záveru, že zmluvné dojednanie o zmluvnej pokute je neplatné. Z neplatnej zmluvnej

podmienky nevzniklo navrhovateľke právo na plnenie a odporkyni povinnosť plniť, preto návrh v časti o zaplatenie zmluvnej pokuty zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p., po procesnej stránke bola v konaní úspešnejšia odporkyňa (v rozsahu zamietajúcej časti), má preto nárok na náhradu trov konania, v konaní si však tento neuplatnila.

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie navrhovateľka. Uviedla, že zmluvná pokuta nezabezpečuje dlh odporkyne, ale zabezpečuje benefity, ktoré navrhovateľka odporkyni poskytla, a to telefón Nokia N6300 za cenu 0,03 eur s DPH, pričom štandardná cena v čase uzavretia zmluvy bola 248,62 eur. Výška zmluvnej pokuty má povahu paušalizovanej náhrady škody a je potrebné ju posudzovať vo vzťahu k rozdielu štandardnej a akciovej ceny mobilného telefónu ako i hodnotu benefitu, ktorý odporkyňa na základe zmluvy o pripojení od navrhovateľky dostala. Dohodnutá zmluvná pokuta nezabezpečuje uhradenie faktúr za poskytnuté telefonické služby. Nesplnením záväzku viazanosti vznikla navrhovateľke škoda v sume rozdielu medzi plnou cenou akciového telefónu a poskytnutých iných výhod a benefitov. Pri hodnotení primeranosti zmluvnej pokuty je potrebné vychádzať z hodnoty poskytnutých benefitov v čase uzavretia zmluvy. Výška zmluvnej pokuty je závislá hlavne od rizika, ktoré môže navrhovateľke vzniknúť v prípade, ak odporkyňa získa dotovaný mobilný telefón a nezaplatí navrhovateľke žiadnu platbu. Odporkyňa mala možnosť ovplyvniť výšku zmluvnej pokuty výberom zmluvného vzťahu s navrhovateľkou, do ktorého vstúpila (teda v závislosti od výberu akciového telefónu). Poukázala na rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 12Co/39/2011 z 15.6.2011, z ktorého vyplýva, že každý kto vstupuje do zmluvného vzťahu si musí byť vedomý dôsledkov. Poukázala na § 3a nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., podľa ktorého sa za primeranú považuje sankcia do výšky poskytnutej hodnoty peňažných prostriedkov. Túto úpravu je podľa názoru odvolateľa možné aplikovať aj pre prípady poskytnutia mobilného zariadenia telekomunikačným operátorom, nakoľko je toto zariadenie financované navrhovateľkou, ktorý sa jej vráti až prostredníctvom postupných platieb od odporkyne. Pretože navrhovateľka neuplatnila zmluvnú pokutu ani vo výške podľa § 3a cit. nariadenia vlády SR, preto zmluvná pokuta nemôže byť neprijateľná. Ak by súd neuznal nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty, požaduje vziať do úvahy skutočnú škodu, ktorá bola navrhovateľke spôsobená, a ktorá zodpovedá hodnote dotácie do poskytnutého telefónneho zariadenia v sume 248,59 eur a navrhovateľke priznať nárok na náhradu škody. Poukázala na rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 9Co/31/2012 z 19.3.2013, z ktorého vyplýva možnosť dojednania zmluvnej pokuty v spotrebiteľskom zmluvnom vzťahu a na uznesenie Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 8Co/385/2011, z ktorého vyplýva, že neprijateľná nie je zmluvná pokuta, ktorú mohla spotrebiteľka ovplyvniť voľbou mobilného telefónu a volacieho programu. Navrhovateľka preto navrhla zmeniť rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrhu v celom rozsahu vyhovie a uloží odporkyni nahradiť navrhovateľke trovy odvolacieho konania, resp. ho zrušiť vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odporkyňa sa k odvolaniu navrhovateľky písomne nevyjadrila.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O. s. p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O. s. p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O. s. p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O. s. p.), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O. s. p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne.

Podľa § 153 ods. 3 O. s. p. (účinný od 15.10.2008) súd môže v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka, používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom, je neprijateľná. Podľa § 153 ods. 4 O. s. p. (účinný od 1.3.2010), ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie túto zmluvnú podmienku vo výroku rozhodnutia. V zmysle § 372s O. s. p. na konania začaté do 28.2.2010 sa použijú predpisy účinné od 1.3.2010.

Podľa § 53a Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), účinného od 1.3.2010, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je

obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje, alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa (ods. 1). Ak sa rozhodnutie súdu podľa ods. 1 týka len časti zmluvnej podmienky, dodávateľ je povinný splniť povinnosť uvedenú v ods. 1 v rozsahu tejto časti (ods. 2). Týmto ustanovením sa v zmysle § 879I OZ spravujú aj právne vzťahy vzniknuté do 28.2.2010, avšak vznik týchto právnych vzťahov ako aj nároky z nich uplatnené pred 1.3.2010 sa posudzujú podľa doterajších predpisov.

Odvolačný súd poukazuje na to, že z citovaného § 153 ods. 3 O. s. p. vyplýva, že súd môže o neprijateľnosti podmienky použitej v spotrebiteľskej zmluve rozhodnúť tak na návrh ako aj bez návrhu. Predpokladmi na to, aby súd takto rozhodol aj bez návrhu je, že musí ísť o sporové konanie, v ktorom právny dôvod návrhu skutkovo a právne spočíva na spotrebiteľskej zmluve, pričom navrhovateľom môže byť spotrebiteľ, dodávateľ alebo aj združenie, výsledkom dokazovania je to, že podmienka alebo podmienky v spotrebiteľskej zmluve sú neprijateľné. Ods. 4 cit. ust. súdu ukladá, aby v súlade s hmotnoprávnym § 53a OZ uviedol vo výroku rozsudku znenie podmienky, ktorá bola vyhlásená za neplatnú z dôvodu jej neprijateľnosti. Účelom takéhoto výroku, ktorý môže byť prijatý aj na návrh aj bez návrhu účastníka konania - spotrebiteľa je to, aby dodávateľovi vznikla povinnosť zdržať sa používania takej podmienky vo všetkých zmluvách so spotrebiteľmi, resp. aj podmienky s rovnakým významom. Tento výrok ale nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci (res iudicatae) pre spory tohto dodávateľa s inými spotrebiteľmi, ktorí neboli účastníkmi tohto konania.

V zmysle § 43 ods. 1 a 2 zákona č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách, ktorý bol účinný v období od 1.1.2004 do 31.10.2011, teda v čase uzavretia predmetnej zmluvy o pripojení, zmluvou o pripojení sa podnik zaväzuje účastníkovi zriadiť potrebný prístup k verejnej telefónnej sieti alebo k inej verejnej sieti a sprístupniť súvisiace služby. Súčasťou zmluvy sú všeobecné podmienky a tarifa. Podľa ods. 2 podstatnými časťami zmluvy o pripojení sú dohodnutý druh verejnej služby, miesta jej poskytovania a cena za službu. Ak nie je v zmluve o pripojení určený čas poskytovania platí, že sa služba bude poskytovať na neurčitý čas. Cenu za službu možno dojednať aj odkazom na tarifu.

Slovenský právny poriadok upravoval postavenie a ochranu spotrebiteľa nasledovne: - v zák. č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, ktorý bol účinný v období od 31.12.1992 do 30.6.2007. Dňom 1.7.2007 nadobudol účinnosť nový zákon o ochrane spotrebiteľa č. 250/2007 Z. z., ktorý v ostatnom znení má v § 3 ods. 3 zakotvené, že každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách.

- OZ definoval spotrebiteľské zmluvy v § 52 rozdielne v období od 1.4.2004 do 31.12.2007 a rozdielne v období od 1.1.2008

- od 1.4.2004 do 31.12.2007 OZ v § 52 ods. 1 definoval ako spotrebiteľské zmluvy kúpnu zmluvu, zmluvu o dielo alebo iné odplátne zmluvy upravené v ôsmej časti cit. zákona a zmluva podľa § 55, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy,

- s účinnosťou od 1.1.2008 OZ v § 52 ods. 1 spotrebiteľskú zmluvu definuje ako každú zmluvu bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Dodávateľom podľa ods. 3 cit. ust. je pritom osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľom podľa ods. 4 cit. ust. je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Právny vzťah založený predmetnou zmluvou medzi navrhovateľkou, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy konala v rámci predmetu svojej obchodnej resp. inej podnikateľskej činnosti ako dodávateľom v zmysle § 52 a nasl. OZ a ako podnikom v zmysle § 43 cit. zák. č. 610/2003 Z. z. a na druhej strane odporkyňou, ktorá pri uzatváraní a plnení predmetnej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a bola teda spotrebiteľom v zmysle § 52 a nasl. OZ a podľa § 43 cit. zák. č. 610/2003 Z. z. účastníkom, je spotrebiteľským vzťahom, na ktorý je potrebné aplikovať všetky ustanovenia týkajúce sa ochrany spotrebiteľa v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy. Aj

keď navrhovateľka neoznačila zmluvný typ podľa OZ, časť zmluvy týkajúca sa kúpy telefónu predstavuje nepochybne kúpnu zmluvu, ktorá je závislou zmluvou k zmluve o pripojení. Existenciu spotrebiteľského vzťahu napokon nenamietala v odvolaní ani navrhovateľka, preto uvedené zdôvodnenie považuje odvolací súd za dostatočné.

V zmysle § 53 ods. 1 OZ, v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). Ust. ods. 1 sa nevzťahuje podľa ods. 2 iba na predmet plnenia alebo cenu plnenia. V ods. 3 potom zákonodarca demonštratívne vymenúva ktoré ustanovenia uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú za neprijateľné podmienky. Medzi ne novelou Občianskeho zákonníka zák. č. 568/2007 Z. z. s účinnosťou od 1.1.2008 bolo zakotvené písm. k), v zmysle ktorého za neprijateľnú podmienku sa považuje i ustanovenie, ktoré požaduje od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením tohto záväzku. Podľa ods. 4 cit. § 53 OZ, v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

V zmysle § 54 ods. 1 OZ zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. Toto ustanovenie je zachované v OZ v nezmenenej podobe od účinnosti piatej hlavy o spotrebiteľských zmluvách. Ostatne citované ustanovenie je kogentné a zakotvuje zákaz, aby sa zmluvné podmienky v spotrebiteľskej zmluve odchytili od OZ takým spôsobom, že je to v neprospech spotrebiteľa. V zmysle ods. 2 tohto ustanovenia v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

Odvolací súd zo spisového materiálu zistil, že v bode 2.3 dodatku k zmluve o pripojení z 5.11.2007 bola dojednaná zmluvná pokuta v prípade porušenia niektorej z povinností odporkyne uvedenej v dodatku tak, že odporkyňa sa zaväzuje uhradiť zmluvnú pokutu v pevne dojednanej výške 12.893,28 Sk. Zmluvná pokuta je splatná na základe výzvy poskytovateľa (navrhovateľky). Popri zmluvnej pokute je spotrebiteľ povinný nahradiť i škodu, ktorej výška presahuje výšku dohodnutej zmluvnej pokuty.

Z obsahu zmluvy o pripojení i dodatku vyplýva, že odporkyňa ako spotrebiteľ kúpila od navrhovateľky ako dodávateľa mobilný telefón za cenu 1 Sk a tiež mala možnosť používať poskytované služby za zvýhodnenú cenu.

Bod 2.3 dodatku k zmluve o pripojení však vyžaduje od spotrebiteľa, aby zaplatil zmluvnú pokutu v stabilnej výške bez ohľadu na to, kedy dôjde k ukončeniu predmetnej zmluvy, či na počiatku viazanosti alebo bezprostredne pred jej skončením. Je totiž potrebné predpokladať, že vzhľadom na symbolickú kúpnu cenu za mobilný telefón musí byť jeho skutočná cena fakticky zaplatená spotrebiteľom postupne v cenách poskytnutých služieb a garantovať tak návratnosť prostriedkov investovaných do zľavy telefónu, s prihliadnutím na to, že navrhovateľka ako dodávateľ je podnikateľom, ktorý podniká za účelom vytvárania zisku. Pri predčasnom ukončení vzťahu na začiatku viazanosti je preto ujma na strane dodávateľa nesporne vyššia ako na konci viazanosti. Z tohto hľadiska dojednanie rovnakej zmluvnej pokuty za porušenie povinností spotrebiteľom v priebehu celej doby viazanosti je neprimerané. Odvolací súd považuje za neprimerané dojednanie stabilnej fixnej zmluvnej pokuty za porušenie zmluvnej povinnosti spotrebiteľa zaplatiť za poskytnuté služby, ktoré nie je závislé od výšky dlžnej sumy, v dôsledku čoho je potom spotrebiteľ povinný uhradiť vysokú zmluvnú pokutu aj vtedy, ak bude dodávateľovi dlžiť aj menej ako 1 euro. Dojednanie o zmluvnej pokute je preto neprimerané. Spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a preto ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je neplatná. Na tento záver potom logicky nemá vplyv ani tvrdenie navrhovateľky, že výška zmluvnej pokuty bola dojednaná s ohľadom na hodnotu benefitov, ktoré poskytla odporkyni v čase uzavretia zmluvy (zľava z ceny mobilného telefónu), pretože neprimeranosť zmluvnej pokuty bola vyslovená s ohľadom na skutočnosť, že jej výška nezohľadňuje skutočný dlh spotrebiteľa.

Zľavu z mobilného telefónu spotrebiteľ reálne spláca v mesačných poplatkoch za poskytované služby počas doby viazanosti, pričom je dôvodné predpokladať, že na konci obdobia viazanosti je táto celá splatená a navrhovateľka dosahuje zisk, čo je zrejme z jej hospodárskych výsledkov.

Pre úplnosť je potrebné ešte dodať, že zmluvnú pokutu uplatňovanú z absolútne neplatného zmluvného dojednania nemožno zmoderovať, pretože tomu bráni jej neplatnosť, nakoľko zníženie zmluvnej pokuty podľa všeobecného ustanovenia § 545a OZ sa môže týkať iba platne uzavretej zmluvnej pokuty.

Nárok navrhovateľky nebolo možné priznať ani ako uplatnenú náhradu škody, pretože súd prvého stupňa správne poukázal na to, že navrhovateľka nepreukázala základné predpoklady pre priznanie takéhoto nároku, ktorými sú vznik škody, protiprávne konanie odporkyne a príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a protiprávnym konaním. Výška zmluvnej pokuty sa v žiadnom prípade nemôže rovnať výške škody, ktorá navrhovateľke vznikla, pretože za škodu sa považuje ujma, vyjadriteľná v peniazoch, o ktorú sa zmenšil majetok poškodeného oproti stavu pred škodovou udalosťou. Možno preto uzavrieť, že navrhovateľka dôkazné bremeno neuniesla.

Odvolací súd preto vecne správny rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch v zmysle § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

V odvolacom konaní úspešnej odporkyni v zmysle § 224 ods. 1 O. s. p. podľa § 142 ods. 1 O. s. p. vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnej navrhovateľke. Keďže v odvolacom konaní jej žiadne trovy nevznikli, a neuplatnila si ich v zmysle § 151 ods. 1 O. s. p., nebola jej náhrada trov odvolacieho konania priznaná.

Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je možné podať odvolanie.